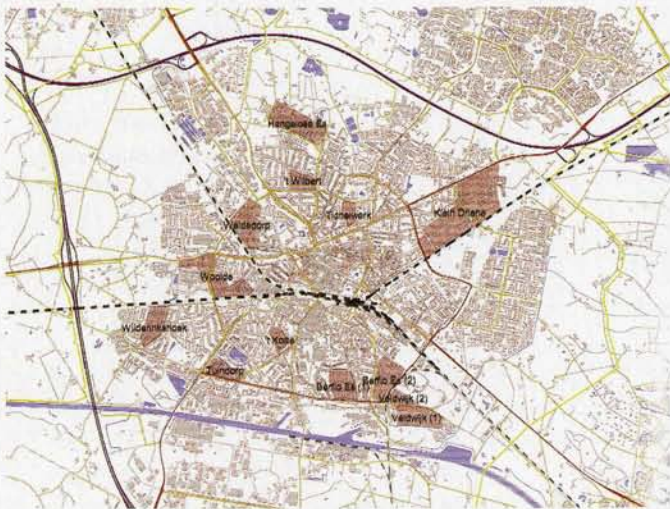

De resultaten van NoBO2

Ongeveer een jaar geleden berichtte ik u over NoBO2, een programma van Het Overzicht in Zwolle dat de kennis over de wederopbouwarchitectuur wil vergroten en de waardering ervan wil stimuleren evenals het hergebruik ervan. Dankzij de provinciale subsidie en de inzet van vele betrokkenen en belangstellenden is het ambitieuze programma op de meeste punten gerealiseerd.

Wijken van Wederopbouw in Hengelo

74 | NAORLOGSE BOUWEN IN OVERIJSEL

categorie

C

Hengelo

Plaats:
Hengelo

Wijk:
Berfo Es 1

Globale begrenzingen en straatnamen
Deel 1: Rudolfsstraat, Berfloweg, Breemarsweg, Alexanderstraat.

Hoofdas
Haekstraat. Deel 3: geen hoofdas

Stedenbouwkundige structuur/opzet
Rechthoekige straten waaraan de bebouwing overweldig aan de hoofdrichting is gestueerd. Hier en daar is de strokenbouw teruggevoerd. Hooghoud aan de Haekstraat.

Groenstructuren
Openbaar groen aan centrale as, rondom etagewoningen. Privé-groen in voortuinen.

Type gebouwen
Tweelaags rijtjeswoningen, drie-laags flats

Architectuur
Traditioneel/'ahuku-hande', baksteen en zadeldaken

75 | NAORLOGSE BOUWEN IN OVERIJSEL

Pagina's uit:
NoBo Naorlogs bouwen
in Overijssel: Quickscan
Wijken van Wederop-
bouw in Overijssel

Twee belangrijke projecten uit het programma zijn de zogenoemde quickscans van wederopbouw wijken en -kerken. Voor alle gemeenten zijn de wijken en kerken uit de wederopbouw geïnventariseerd, bezocht, gefotografeerd en kort beschreven. Vervolgens is een waardering aangebracht op basis van de criteria die ook gehanteerd worden bij het waarderen van monumenten: architectuurhistorische waarden, cultuurhistorische waarden, stedenbouwkundige waarden, gaafheid en zeldzaamheid. Gebleken is dat Overijssel een grote diversiteit aan wederopbouwkerken kent: alle landelijke stromingen zijn vertegenwoordigd, al komen sommige typen vaker voor dan anderen. De meeste kerken zijn behoorlijk gaaf, waardoor de architectonische kwaliteit (bijvoorbeeld in de details) en de stedenbouwkundige ligging nog goed herkenbaar zijn. De problematiek van leegstand speelt met name in de grotere steden. Maar de architectuur van de wederopbouwkerken is dusdanig, dat herbestemming goed mogelijk zou moeten zijn. Ten aanzien van de wederopbouw wijken kan geconcludeerd worden dat de vooruitstrevende naoorlogse stedenbouw, met bijvoorbeeld stempels of schuin geplaatste bebouwing, vooral in de grotere steden te vinden is; in kleinere plaatsen is het stratenpatroon traditioneel rechthoekig. Hetzelfde geldt voor de architectuur: moderne architectuur of elementen daaruit zijn vooral in de grotere plaatsen te vinden. Wel zijn de wijken zorgvuldig vormgegeven, getuige de vele pergola's, verschillende kleuren baksteen en gootversieringen, en gevarieerd in samenstelling. De wijken worden gekenmerkt door veel groen. De resultaten van de quickscans zijn gebundeld in twee overzichtelijke en rijk geïllustreerde publicaties die ter hand zijn gesteld aan alle Overijsselse gemeenten en woningcorporaties: *De markante kerk. Kerken van wederopbouw in Overijssel* en *Quickscan. Wijken van wederopbouw in Overijssel*.

GEMEENTE RIJSSSEN-HOLTEN

RIJSSSEN ORANJESTRAAT 8

Naam
Oranjekerk
Datum
1959
Architectontwerper
J. Ior Haar
Functie
Oud Gereformeerd
Eigenaar
Gereformeerde Gemeente in Nederland
Type
zaalkerk

RIJSSSEN J. VERMEERSTRAAT 2

Naam
Sionskerk
Datum
1964
Architectontwerper
-
Functie
kerk (Gereformeerd)
Eigenaar
-
Type
'trapezium'vorm

Diverse projecten waren gericht op de bewoners van de wijken en op het grotere publiek. Zo was er in Zwolle de foto-tentoonstellingen *Kijk op de Wijk*, waarbij bewoners, corporaties, bestuurders en kunstenaars gevraagd werd hun wijk te fotograferen. In Wierden is een foto-expositie georganiseerd van de architectuur en kunst in de wederopbouw wijken. De foto's tonen de wijk in de oorspronkelijke en de huidige situatie. Bewoners van het eerste uur zijn geïnterviewd om te vertellen over hun huis, buurt en levenswijze in die tijd. Ook was er aandacht voor de komst van mensen uit de Molukken. Speciaal voor basisscholieren uit groep 7 en 8 is een prijsvraag georganiseerd. Doel van de tentoonstellingen was bewoners zich op een positieve wijze bewust, misschien zelfs trots, te maken van dit vaak vergeten onderdeel van het cultureel erfgoed. In Hengelo is er een debat georganiseerd over het naoorlogse centrum en tijdens open monumentendag vond een GPS-wandeling door deze binnenstad plaats. Op deze initiatieven kwam veel respons.

Boven:
Pagina uit:
*NoBo Naoorlogs
bouwen in Overijssel:*
De markante kerk

In Zwolle, in de naoorlogse wijk Dieze Oost, is het project 'Opgestroopte mouwen' uitgevoerd. Bij 'Opgestroopte mouwen' kregen de gemeente Zwolle en woningcorporaties SWZ en DeltaWonen de kans om vroegtijdig een actueel ruimtelijk vraagstuk in de wederopbouw wijk vrijblijvend voor te leggen aan een gerenommeerd architectenbureau. Het accent lag hierbij op het gebruikmaken van de cultuurhistorische kwaliteiten van de wijk bij nieuwe ontwikkelingen. Het Oversticht wil zo de betrokkenen overtuigen dat hergebruik niet altijd duurder is, goed mogelijk is en vaak leidt tot verrassende resultaten. Het Oversticht vervulde hierbij een regisserende rol en leverde de cultuurhistorische kennis. Van Schagen architecten uit Rotterdam, meermalen winnaar van de Nationale Renovatie Prijs, leverde de ontwerpende bijdrage. Het Oversticht heeft geconcludeerd dat dat Dieze-Oost

Onder:
*Vriezenveen,
Krijgerstraat*

een gaaf voorbeeld van een wederopbouw wijk is, met een hoge stedenbouwkundige en architectonische waarde. Voor drie complexen is vervolgens onderzocht waar de ruimte voor hergebruik ligt. Hierbij is onder andere gekeken naar het verticaal samenvoegen van woningen, het uitbreiden van de woningen aan de achterkant en het toevoegen van liften. De gemeente en de corporaties gebruiken dit resultaat als belangrijke input voor hun uiteindelijke planvorming.

In Deventer een studiedag georganiseerd voor met name de Overijsselse gemeenten en woningbouwcorporaties. Onderdeel van het programma was een foto-opdracht, waarbij de deelnemers werd gevraagd om in de wijk Zandweerd vast te leggen wat ze mooi of opvallend vonden. Aansluitend werd een lezing gehouden over beeldvorming, waarin de foto's van de deelnemers werden verwerkt. Beeldvorming kan hardnekkig zijn: als we maar genoeg lezen of horen dat wederopbouw wijken saai, verloederd en afgeschreven zijn, prenten we dit in ons brein en staan we niet meer open voor andere beelden. Om deze beelden om te vormen zul je de wijken moeten herpositioneren.

Jojanneke Clarijs

Met dank aan H el ne Meelissen, Niels Tienstra en Petra Versluis van Het Oversticht

Voor meer informatie kunt u terecht bij H el ne Meelissen (038-4213257)

